17/09/2019

Αμμόχωστος: Οι εκκλησίες βουβές κι αυτές…

/ Επικαιρότητα

Το κείμενο είναι προσωπική αφήγηση του δημοσιογράφου Μάριου Ιωάννου, από την επίσκεψη του στα Βαρώσια, την Αμμόχωστο και την Αρχαία Σαλαμίνα / Euronews

Πέρασαν 45 χρόνια από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Πολλά. Και αρκετοί από εμάς, που δεν ζήσαμε την εισβολή αλλά γεννηθήκαμε λίγο μετά, δεν είδαμε ποτέ τους τόπους των γονιών μας και των παππούδων μας.

Πόλεις και χωριά της Κύπρου που παραμένουν ακόμη όπως ήταν τότε.

Είχα περάσει δύο φορές το 2000 όταν ξεκίνησα ως δημοσιογράφος στην Κύπρο, στην κατεχόμενη Λευκωσία για συναντήσεις που είχε ο τότε κατοχικός ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς με απεσταλμένους του ΓΓ του ΟΗΕ. Η πρώτη φορά που βρέθηκα

στα κατεχόμενα και οι εικόνες μιας άλλης εποχής. Ο χρόνος είχε σταματήσει στη δεκαετία του 70΄.

Έκτοτε τα πράγματα άλλαξαν. Από το 2004, τα οδοφράγματα άνοιξαν και εκατοντάδες Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι πηγαινοέρχονται από τις ελεύθερες περιοχές στα κατεχόμενα και το αντίθετο.

Όμως ποτέ δεν πέρασα στην «απέναντι» πλευρά όπως λέμε.

Φτάσαμε στο 2019 και ενώ ήμουν στην Κύπρο για τις διακοπές του καλοκαιριού εκεί στο Παραλίμνι, δίπλα στην Αμμόχωστο, βλέποντας συνέχεια την «πόλη φάντασμα», έχεις μια απορία πως είναι από κοντά.

Πολλοί έχουν γράψει για το τι είδαν. Οι περισσότεροι από αυτούς, είχαν δει και ζήσει την Αμμόχωστο πριν από το 1974. Εγώ όμως όχι. Δεν ήξερα πως ήταν πριν πάρα μόνο το τι βλέπαμε σε φωτογραφίες και βίντεο.

Και έτσι κάναμε το μεγάλο βήμα! Αποφασίσαμε να την δούμε από κοντά. Μαζί με τον αδελφό μου και δύο φίλες περάσαμε από το οδόφραγμα της Δερύνειας στα κατεχόμενα. Μόλις σε 15 λεπτά βρισκόμασταν στο δρόμο για την αρχαία Σαλαμίνα, όμως το σοκ ήταν ήδη μεγάλο.

Ο δρόμος περνάει μέσα από την Αμμόχωστο. Στα αριστερά σπίτια που έχουν κάπως ψιλοφτιαχτεί και μένουν μέσα είτε τουρκοκύπριοι είτε τούρκοι έποικοι και στα δεξιά του δρόμου… Η εγκατάλειψη. Συρματοπλέγματα και από εκεί να βγαίνουν χόρτα. Τα σπίτια έτοιμα να καταρρεύσουν από το πέρασμα του χρόνου.

Κοιτάς με το στόμα ανοιχτό και δεν μπορείς να φανταστείς πως γίνεται αυτό το πράγμα. Η απόλυτη εγκατάλειψη. Μιας πόλης που δεν βομβαρδίστηκε σχεδόν καθόλου. Δεν υπήρχε καταστροφή από τον πόλεμο αλλά καταστροφή από τον χρόνο. Τα σπίτια να στέκουν βουβά και να περιμένουν τους κατοίκους τους.

Τα καταστήματα όσα μπορείς να δεις, λεηλατημένα. Οι εκκλησίες βουβές και αυτές.

Συνεχίζοντας στον δρόμο προς την αρχαία Σαλαμίνα, βλέπεις πλέον την

«ανάπτυξη» που προσπαθούν να κάνουν. Καινούργιες πολυκατοικίες, «πανεπιστήμια» και εστίες, καταστήματα και καφέ.

Και φτάνοντας στην αρχαία Σαλαμίνα εκεί συναντάς για άλλη μια φορά την απόλυτη εγκατάλειψη. Τα αρχαία αφημένα στον χρόνο, όχι για να γίνουν πιο αρχαία, αλλά γιατί απλά αδιαφορούν για την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας. Αδιαφορούν στο να τα συντηρήσουν. Οι κολώνες έτοιμες να καταρρεύσουν και γενικά αισθάνεσαι ότι βρίσκεσαι σε μια άλλη εποχή.

Φτάνοντας στην παλιά πόλη της Αμμοχώστου εκεί βλέπεις πλέον ότι υπάρχει μια μικρή τουριστική ανάπτυξη. Μικρά καταστήματα, καφέ πιο σύγχρονα και αρκετοί ξένοι τουρίστες. Τα ενετικά τείχη να δεσπόζουν στην είσοδο της πόλης, ακόμη είναι σε καλή κατάσταση, το κάστρο του Οθέλλου το οποίο πρόσφατα δέχθηκε την πρώτη του συντήρηση μετά από 40 χρόνια, με την χρηματοδότηση της ΕΕ. Την πρωτοβουλία για την αναστήλωση και συντήρηση του πύργου-μνημείου, είχε η Δικοινοτική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά και ξεκίνησε πέρσι το καλοκαίρι. Οι εργασίες χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών [UNDP], με συνολικό κόστος των εργασιών επείγουσας αποκατάστασης 1,025 εκ. ευρώ, περιλαμβανομένου του σχεδιασμού και της επίβλεψης.

Εκεί στην πόλη και η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, που έγινε τζαμί από το 1571

Ο επιβλητικός καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στην εντός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου και είναι κτίσμα του 14ου αι. Αρχιτεκτονικά μιμείται τον καθεδρικό ναό της γαλλικής πόλης Reims. Στο ναό αυτό στέφονταν οι Φράγκοι βασιλείς της Κύπρου και Ιερουσαλήμ.

Ο ναός αρχικά ήταν κοσμημένος με τοιχογραφίες που όμως καταστράφηκαν όταν οι Οθωμανοί μετέτρεψαν την εκκλησία σε τζαμί το 1571 (τέμενος Λάλα Μουσταφά πασά). Τότε είναι που καταστράφηκαν και τα αγάλματα που κοσμούσαν το ναό (π.χ. τα αγάλματα που βρίσκονταν στις κόγχες της κεντρικής εισόδου και οι πρόβολοι με ανθρώπινες μορφές φυσικού μεγέθους που βρίσκονταν στα παράθυρα του τελευταίου ορόφου των δύο πύργων). Ίχνη τοιχογραφιών σώζονται στο βόρειο τοίχο (έφιππος Άγιος Γεώργιος) και στην αψίδα (Σταύρωση). Επίσης, στο νότιο κλίτος διατηρούνται ακόμα τμήματα χρωματιστού γυαλιού (βιτρό).

Συνεχίζοντας εντός των τειχών προχωράμε προς την παραλία της Αμμοχώστου. Εκεί και πάλι στα δεξιά του δρόμου αρχίζουμε να βλέπουμε την περίκλειστη πόλη. Τα συναισθήματα ανάμικτα. Θυμός, συγκίνηση, να θες να κλάψεις για αυτό που βλέπεις για πρώτη φορά. Είναι ο τόπος μας και όμως δεν τον ξέρουμε. Δεν τον γνωρίζουμε γιατί δεν μας άφηναν να πάμε να τον δούμε και τώρα μερικές φορές φοβάσαι ακόμη και να πας.

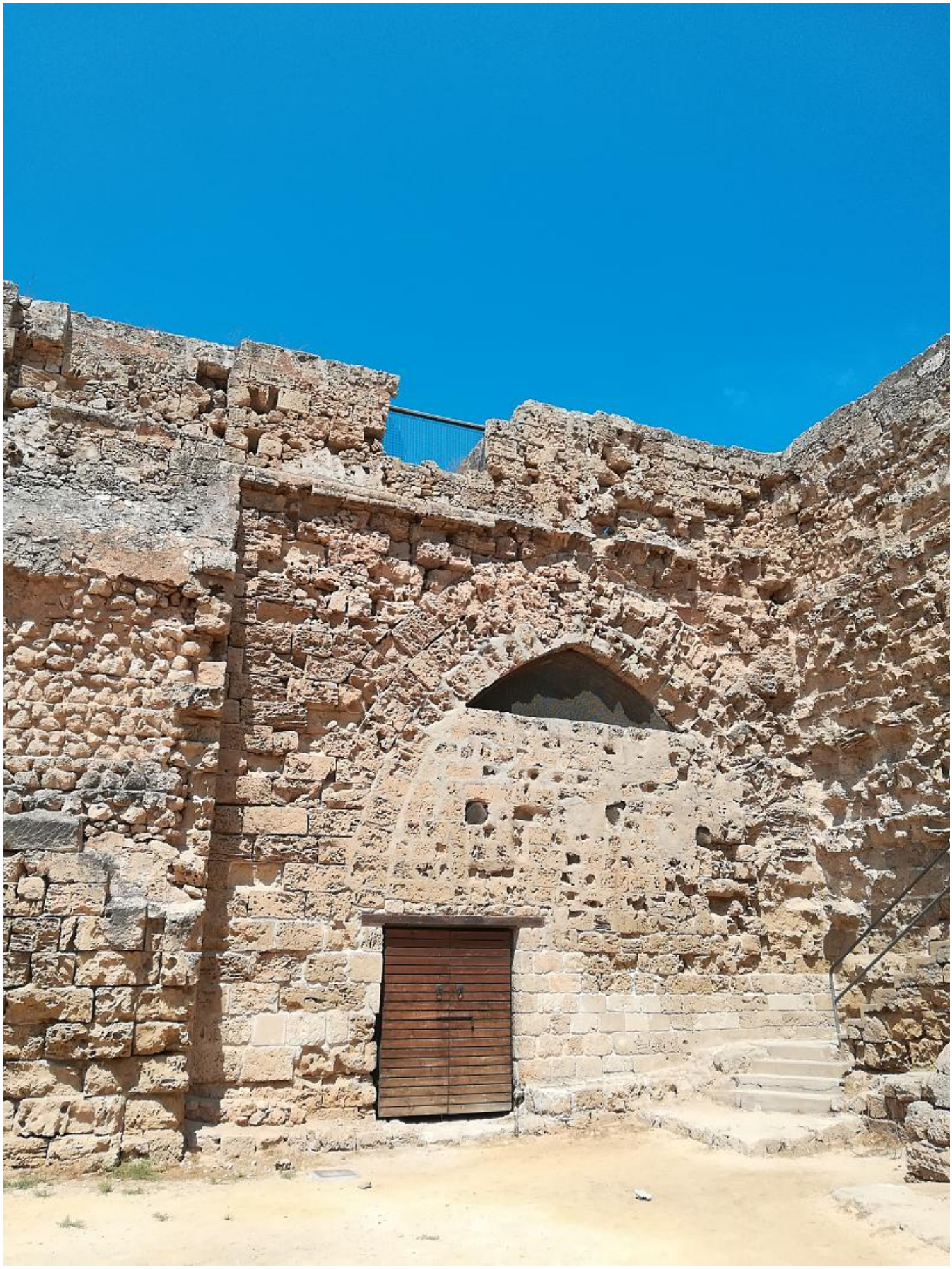

Και εκεί μπροστά σου εμφανίζεται η χρυσή αμμουδιά της Αμμοχώστου. Μια από τις

παραλίες. Αφήνεις το αμάξι και βλέπει μπροστά σου ξενοδοχείο καζίνο και δίπλα ακριβώς τι; Πολυκατοικίες μισογκρεμισμένες και παρατημένες για 45 χρόνια. Μια αντίθεση που σε γεμίζει θυμό.

Και μπροστά στην παραλία ο κόσμος να κάνει μπάνιο ή να πίνει τον καφέ του με θέα τι; Μια πόλη ερειπωμένη. Μια πόλη ΦΑΝΤΑΣΜΑ!

Περπατώντας πάνω στην χρυσή αμμουδιά φτάνεις στο τέρμα της παραλίας εκεί που πλέον συναντάς το συρματόπλεγμα. Εκεί πλέον αντικρίζεις πραγματικά την εικόνα που δεν μπορείς να την περιγράψεις. Απλά κοιτάς με το στόμα ανοιχτό και τα μάτια δακρυσμένα.
Και πας να βγάλεις μια φωτογραφία και σου φωνάζει ο ψευδοαστυνομικός ότι απαγορεύεται.

Απαγορεύεται τι; Να φωτογραφίσω τα ερείπια; Να φωτογραφίσω τις ψυχές που περιδιαβαίνουν βουβές τους δρόμους τους; Να φωτογραφίσω την πατρίδα μου; Τον τόπο μου; Τι ακριβώς απαγορεύεται;

Λίγες μέρες πριν την επίσκεψη μου ήρθαν στο «φως» φωτογραφίες για πρώτη φορά μετά από 45 χρόνια φωτογραφίες από το παραλιακό μέτωπο της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου.

Η φωτογράφος του Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων, Κάτια Χριστοδούλου μαζί με μια ομάδα Αμμοχωστιανών, επιβιβάστηκε σε ένα καΐκι που έκανε την διαδρομή από το λιμάνι της Αμμοχώστου κατά μήκος της ακτογραμμής της πόλης και την κατέγραψε με τον φακό της.

Τόσο το βίντεο όσα και οι φωτογραφίες είναι ανατριχιαστικές. Σε ορισμένες φωτογραφίες και σε πλάνα μπορεί κανείς να δει την ανέγερση νέων

πολυκατοικιών, κατασκευαστικοί γερανοί και ξαπλώστρες με ομπρέλες σε οργανωμένη πλαζ, με φόντο τα ερειπωμένα κτίρια. Αυτά που αντικρίζει κανείς όταν βρεθεί εκεί στην παραλία.

Δύο γνωστές Αμμοχωστιανές η Άννα Μαραγκού και η Αρετή Ιωνίδου μίλησαν στο ΚΥΠΕ για την Αμμόχωστο.

Σύμφωνα με την Άννα Μαραγκού θα πρέπει «να μαζευτούν οι ιδιοκτήτες όλης της πόλης, οι τίτλοι ιδιοκτησίας μας, να μιλήσουμε για τους νέους Βαρωσιώτες τις προοπτικές της επανένωσης, για το πόσο η Αμμόχωστος μπορεί να είναι το πρώτο σημαντικό βήμα για όλη την Κύπρο».

«Η Αμμόχωστος ξεχάστηκε όλα αυτά τα χρόνια, πρέπει να την επαναφέρουμε στο

προσκήνιο, πρέπει να φέρουμε σε επαφή τους Βαρωσιώτες με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας, σε αθλητικό, πανεπιστημιακό, πολιτιστικό επίπεδο», λέει, προσθέτοντας ότι «με αυτούς θα ζήσουμε αν ποτέ πάρουμε πίσω την πόλη μας».

Η Αρετή Ιωνίδου θυμάται πόσο ευτυχισμένη ήταν στην Αμμόχωστο και εκφράζει το παράπονο: «η καρδιά μου πονά από την πεθυμιά».

Το Βαρώσι, λέει, «μοσχοβολούσε όταν άνθιζαν οι απέραντοι πορτοκαλεώνες».

Σε ερώτηση ποιες κινήσεις πρέπει να γίνουν για επιστροφή της Αμμοχώστου,

εκφράζει την άποψη ότι «επιβάλλεται να επιδιώξουμε να επαναρχίσουν οι συνομιλίες για λύση του Κυπριακού και όταν βρεθούμε εκεί να ξέρουμε τι θέλουμε, να είμαστε ειλικρινείς και να είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε εφ' όλης της ύλης αναμένοντας και από την άλλη πλευρά να πράξει το ίδιο ακριβώς».

Σύμφωνα με την ίδια «η Αμμόχωστος αλλά και άλλες κατεχόμενες περιοχές πρέπει να είναι οπωσδήποτε στις διεκδικήσεις μας αφού χωρίς την επιστροφή εδαφών η λύση θα είναι ανέφικτη».

Σε ερώτηση αν η ίδια θα γυρνούσε πίσω απαντάει ότι θα επέστρεφε «στο πλαίσιο μιας συνολικής λύσης ή στα πλαίσια της επιστροφής της πόλης ως ΜΟΕ εφόσον αυτή είναι υπό την διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών».

Λίγες μέρες μετά, η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου άνοιξε προκλητικά για περίπου 40 Τούρκους και τουρκοκύπριους δημοσιογράφους, ύστερα από πρόσκληση του λεγόμενου «υπουργού Εξωτερικών» του ψευδοκράτους, Κουντρέτ Οζερσάι, ο οποίος έχει δηλώσει ότι «θα έρθουν και πάλι στα Βαρώσια οι διάσημοι του κόσμου και θα ζωντανέψει».

Όμως η Αμμόχωστος και τα Βαρώσια δεν θέλουν τους διάσημους του κόσμου. Θέλουν τους κατοίκους τους πίσω για να ζωντανέψουν. Θέλουν τα παιδιά να τρέχουν στα στενά και στις παραλίες. Θέλουν την ειρήνη...